

YARASALAR

Yarasalar geceleri etkin olan canlılardır. Bu nedenle onları etrafımızda pek göremeziz. Oysa farklı türde mağaralara sahip ülkemizde çok sayıda yarasa yaşar.

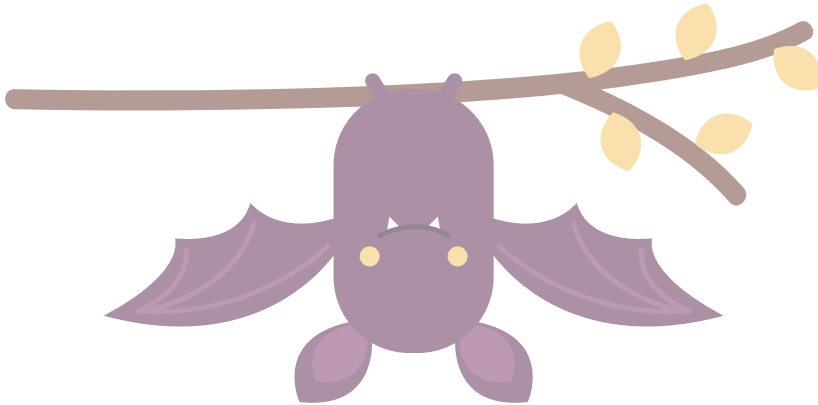
Yarasalar memeli hayvanlardır. Yarasa türünün çoğu küçük olsa da aralarında büyük olanları da vardır. Ülkemizde yaşayan en büyük yarasa türü meyve yarasasıdır. Bu yarasanın boyu 15 cm, kanat açıklığıysa 60 cm kadardır.

Yarasalar soğuk mevsimlerde ya daha sıcak yerlere göç eder ya da kış uykusuna yatar. Çoğunlukla mağaralarda ve ağaçlarda yaşar. Gündüzleri dinlenir, akşama doğru uyanır ve besin aramak için etrafa uçar.

Yarasalar yollarını ve avlarını çoğunlukla ekolokasyon adı verilen bir yöntem kullanarak bulur. Saniyede yaklaşık 10 ila 20 kere çok tiz sesler çıkarırlar ve ardından bu seslerin yankısını kullanarak çevrelerindeki nesnelerin konumlarını algırlar. İnsanlar bu sesleri duyamaz. Yarasa bu yöntem sayesinde tamamen karanlık ortamlarda bile rahatça uçabilir.

Türkiye’de yaklaşık otuz beş yarasa türü bulunur. Bu türler, beş farklı yarasa ailesindedir. Bunlar nal burunlu yarasa, düz burunlu yarasa, şemsiye kuyruklu yarasa, bulldog yarasa ve meyve yarasasıdır. Ülkemizdeki yarasa türlerinin çoğunluğu düz burunlu yarasa ailesinin üyesidir.

Bilim Çocuk,
218. Sayı

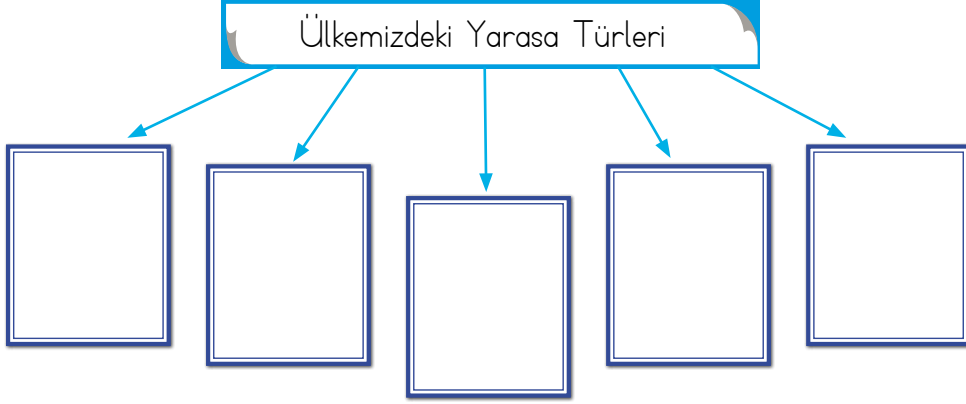
OKUYORUM - ANLIYORUM

1. Metne göre doğru ifadeler için mavi, yanlış ifadeler için sarı kutucukları işaretleyiniz. İşaretlediğiniz kutucuklardaki harfleri sırasıyla yazıp cümleyi tamamlayınız.

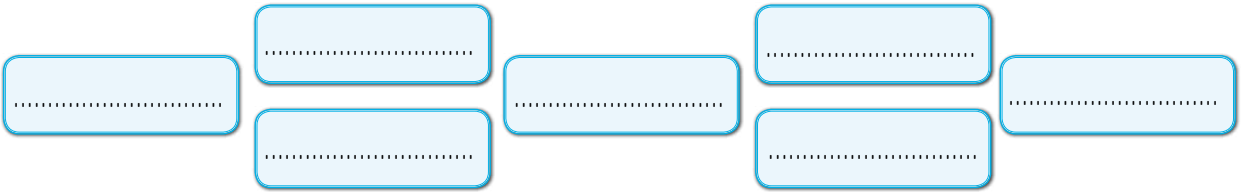
E	G	Yarasalar geceleri etkin canlılardır.
K	A	Ülkemizde farklı türde mağaralar olduğu için çok sayıda yarasa yaşar.
T	O	Yarasaların çoğu büyüktür ama küçük olanları da vardır.
L	M	Yarasalar gündüzleri dinlenir, akşama doğru uyanır.
C	O	En büyük yarasa türü bulldog yarasasıdır.
M	K	Yarasalar sıcak mevsimlerde soğuk yerlere göç ederler.
A	S	Ülkemizde yaşayan yaklaşık otuz beş yarasa türü vardır.
S	A	Ülkemizde yaşayan yarasalar düz burunlu yarasalar ailesinin üyesidir.
E	Y	Yarasalar karanlık ortamlarda uçamaz.
M	O	Yarasalar nesnelere konumlarını gözleriyle algılar.
N	S	Yarasalar çıkardıkları seslerin yankısını kullanır.

Sesin yankılanmasından faydalanılarak bir cismin bulunduğu yön ve uzaklığı belirlemeye denir. Yunus ve balinalar da bu yöntemi kullanır.

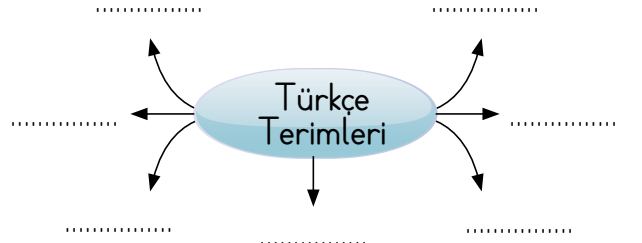
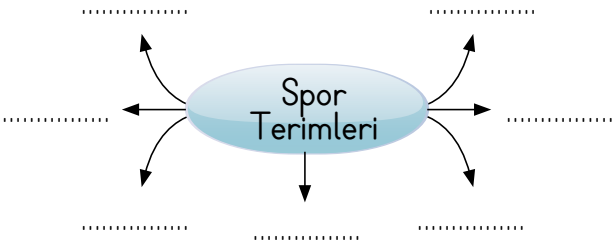
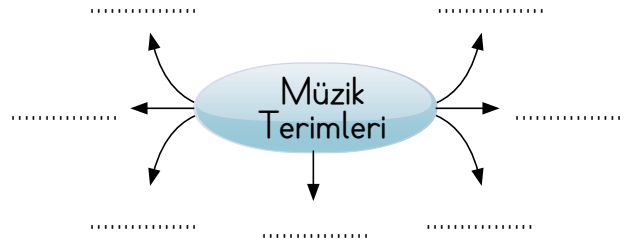
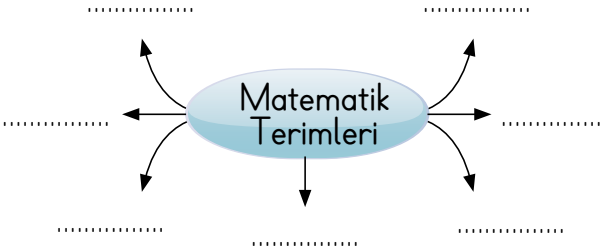
2. Şemayı metne göre tamamlayınız.

3. Metinde kullanılan terimleri yazınız.

4. Verilen alanlara ait terimler yazınız.

OKUYORUM - ANLIYORUM

5. Merak ettiğiniz bir hayvan türünü seçiniz. Seçtiğiniz hayvanın resmini bulup yapıştınız ve bu hayvanla ilgili bilgilendirici bir metin yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

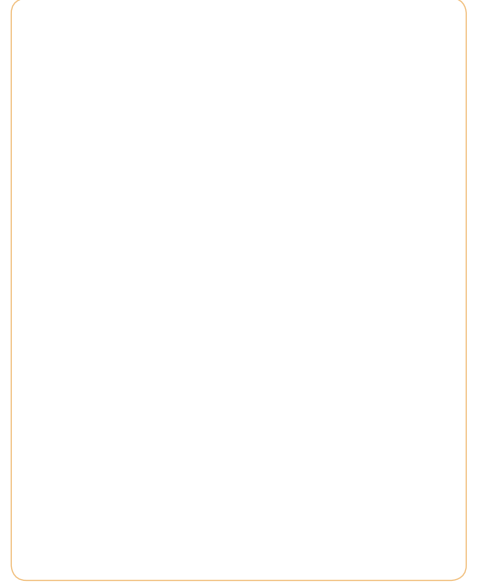
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bölümün Basamak Sayısını Belirleme

○ Aşağıdaki bölme işlemlerini inceleyelim.

$$\begin{array}{r} 816 \quad | \quad 8 \\ - 8 \quad | \quad 102 \\ \hline 016 \\ - 16 \\ \hline 00 \end{array}$$

Bölüm 3 basamaklı

$$8 = 8$$

$$\begin{array}{r} 672 \quad | \quad 7 \\ - 63 \quad | \quad 96 \\ \hline 042 \\ - 42 \\ \hline 00 \end{array}$$

Bölüm 2 basamaklı

$$6 < 7$$

BİLGİ SANDIĞI

Üç basamaklı doğal sayılarda bölünenin yüzler basamağı bölenden büyük veya bölene eşit ise bölüm 3 basamaklıdır.

BİLGİ SANDIĞI

Üç basamaklı doğal sayılarda bölünenin yüzler basamağı bölenden küçük ise bölüm 2 basamaklıdır.

○ Aşağıdaki bölme işlemlerinde bölümün kaç basamaklı olduğunu inceleyelim.

$$\begin{array}{r} 739 \quad | \quad 2 \\ - \quad \quad | \quad 3 \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

$$7 > 2$$

$$\begin{array}{r} 288 \quad | \quad 6 \\ - \quad \quad | \quad 2 \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

$$2 < 6$$

$$\begin{array}{r} 489 \quad | \quad 4 \\ - \quad \quad | \quad 3 \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

$$4 = 4$$

Çözelim - Öğrenelim

Aşağıdaki bölme işlemlerinde bölümün kaç basamaklı olduğunu yazınız.

$$\begin{array}{r} 915 \quad | \quad 5 \\ - \quad \quad | \quad \dots \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 624 \quad | \quad 8 \\ - \quad \quad | \quad \dots \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 369 \quad | \quad 3 \\ - \quad \quad | \quad \dots \text{ basamaklı} \\ \hline \end{array}$$

Etkinlik-31

1 Aşağıdaki bölme işlemlerinde bölümün basamak sayısını işlem yapmadan bulunuz.

$$416 \overline{)4}$$

..... basamaklı

$$516 \overline{)3}$$

..... basamaklı

$$684 \overline{)2}$$

..... basamaklı

$$234 \overline{)9}$$

..... basamaklı

$$392 \overline{)7}$$

..... basamaklı

$$630 \overline{)5}$$

..... basamaklı

$$790 \overline{)15}$$

..... basamaklı

$$384 \overline{)51}$$

..... basamaklı

$$774 \overline{)45}$$

..... basamaklı

$$216 \overline{)15}$$

..... basamaklı

$$897 \overline{)47}$$

..... basamaklı

$$608 \overline{)75}$$

..... basamaklı

2 Aşağıdaki bölme işlemlerinde bölümün basamak sayısını işlem yapmadan bulunuz.

$$852 \div 2 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$2515 \div 5 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$624 \div 4 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$1768 \div 8 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$602 \div 7 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$4126 \div 6 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$432 \div 9 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

$$4612 \div 3 \Rightarrow \text{..... basamaklı}$$

Üç Basamaklı Doğal Sayılarla Bölme İşlemi

- Ülkemizde heyelanı önlemek için TEMA Vakfı okulumuza 976 fidan göndermiştir. Her öğrenci 2 fidan diktiğine göre okulumuzda kaç öğrenci fidan dikmiştir?

Çözüm: TEMA'nın gönderdiği fidan sayısını 2'ye bölelim.

1. adım

$$\begin{array}{r} 976 \overline{) 2} \\ - 8 \quad 4 \\ \hline 1 \end{array}$$

9'un içinde 2, 4 defa vardır.

$$4 \times 2 = 8$$

$$9 - 8 = 1 \text{ kalır.}$$

2. adım

$$\begin{array}{r} 976 \overline{) 2} \\ - 8 \quad 48 \\ \hline 17 \\ - 16 \\ \hline 01 \end{array}$$

17'nin içinde 2, 8 defa vardır.

$$8 \times 2 = 16$$

$$17 - 16 = 1 \text{ kalır.}$$

3. adım

$$\begin{array}{r} 976 \overline{) 2} \\ - 8 \quad 488 \\ \hline 17 \\ - 16 \\ \hline 016 \\ - 16 \\ \hline 00 \end{array}$$

16'nın içinde 2, 8 defa vardır.

$$8 \times 2 = 16$$

$$16 - 16 = 0 \text{ kalır.}$$

Okulumuzda, 488 öğrenci fidan dikmiştir.

- Okul kütüphanemize yeni alınan 784 kitap, 8 kitaplığa eşit şekilde yerleştiriliyor. Bir kitaplığa kaç kitap yerleştirilmiştir?

Çözüm: Kitap sayısını, kitaplık sayısına bölelim.

1. adım

$$\begin{array}{r} 784 \overline{) 8} \\ - 72 \quad 9 \\ \hline 06 \end{array}$$

78'in içinde 8, 9 defa vardır.

$$9 \times 8 = 72$$

$$78 - 72 = 6 \text{ kalır.}$$

2. adım

$$\begin{array}{r} 784 \overline{) 8} \\ - 72 \quad 98 \\ \hline 064 \\ - 64 \\ \hline 00 \end{array}$$

64'ün içinde 8, 8 defa vardır.

$$8 \times 8 = 64$$

$$64 - 64 = 0 \text{ kalan}$$

BİLGİ SANDIĞI

Bölme işlemine en büyük basamaktan başlanır. Kalan "0" sıfırda veya bölenden küçük ise bölme işlemi bitmiştir.

Bölme işleminde işlem yapılmayan her basamak için bölüm hanesine bir "0" sıfır yazılır.

Bu kitaplığa 98 tane kitap yerleştirilmiştir.

$$\text{Bölünen} = (\text{Bölüm} \times \text{Bölen}) + \text{Kalan}$$

Üç Basamaklı Doğal Sayılarla Bölme İşlemi

○ Ayşe ve Mert, depremde hasar görmüş okulların öğrencileri için 962 kırtasiye malzemesi topluyorlar. Toplanan kırtasiye malzemelerini 74 öğrenciye eşit sayıda paylaştırarak paketliyorlar.

Ayşe ve Mert, bir paketin içine kaç kırtasiye malzemesi koymuştur?

Çözüm: 962 kırtasiye malzemesini 74 öğrenci sayısına bölelim.

1. adım

$$\begin{array}{r} 962 \overline{)74} \\ - 74 \overline{)1} \\ \hline 22 \end{array}$$

96'nın içerisinde 74,
1 defa vardır.
 $74 \times 1 = 74$
 $96 - 74 = 22$ kalır.

2. adım

$$\begin{array}{r} 962 \overline{)74} \\ - 74 \overline{)13} \\ \hline 222 \\ - 222 \\ \hline 000 \end{array}$$

222'nin içinde 74,
3 defa vardır.
 $74 \times 3 = 222$
 $222 - 222 = 0$ kalır.

BİLGİ SANDIĞI

Bölen iki basamaklı doğal sayı ise; bölünenin yüzler ve onlar basamağına bakılır. Eğer, bölünenin yüzler ve onlar basamağı, bölenden küçük ise üç basamağa birden bakılır.

Bir pakete 13 kırtasiye malzemesi konulmuştur.

Çözelim - Öğrenelim

Aşağıdaki bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r} 624 \overline{)6} \\ - \overline{) } \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 315 \overline{)8} \\ - \overline{) } \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 504 \overline{)12} \\ - \overline{) } \\ \hline \end{array}$$

Etkinlik-32

1 Aşağıdaki bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r} 786 \\ 4 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 875 \\ 6 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 908 \\ 8 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 675 \\ 7 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 946 \\ 9 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 876 \\ 4 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 948 \\ 3 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 897 \\ 7 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 748 \\ 4 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 976 \\ 8 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 814 \\ 4 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 729 \\ 7 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 924 \\ 3 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 248 \\ 8 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 429 \\ 7 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 608 \\ 2 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 918 \\ 3 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 728 \\ 9 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 544 \\ 6 \overline{) } \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 647 \\ 8 \overline{) } \end{array}$$

ETKİNLİKLER

2 Aşağıdaki bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r} 228 \quad | \quad 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 526 \quad | \quad 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 716 \quad | \quad 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 589 \quad | \quad 15 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 608 \quad | \quad 14 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 873 \quad | \quad 85 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 612 \quad | \quad 34 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 936 \quad | \quad 78 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 962 \quad | \quad 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 876 \quad | \quad 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 486 \quad | \quad 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 510 \quad | \quad 41 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 544 \quad | \quad 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 740 \quad | \quad 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 948 \quad | \quad 16 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 442 \quad | \quad 17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 700 \quad | \quad 28 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 482 \quad | \quad 43 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 854 \quad | \quad 61 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 875 \quad | \quad 25 \\ \hline \end{array}$$

Dört Basamaklı Doğal Sayılarla Bölme İşlemi

- Hande Hanım bir mağazadan yandaki tabloda verilen ürünleri alıyor. Ürünlerin parasını 5 eşit taksitte ödeyecek olan Hande Hanım bir taksit için kaç lira öder?

Ürün	Fiyat (₺)
Buzdolabı	1976
Televizyon	2185
Bilgisayar	2674
TOPLAM	6835

Çözüm: Ürünlerin toplam fiyatını 5'e bölelim.

$$\begin{array}{r} 1.\text{adım} \\ 6835 \overline{)5} \\ - 5 \\ \hline 1 \end{array}$$

6'nın içinde 5, 1 defa vardır.
 $1 \times 5 = 5$
 $6 - 5 = 1$ kalır.

$$\begin{array}{r} 2.\text{adım} \\ 6835 \overline{)5} \\ - 5 \\ \hline 18 \\ - 15 \\ \hline 03 \end{array}$$

18'in içinde 5, 3 defa vardır.
 $3 \times 5 = 15$
 $18 - 15 = 3$ kalır.

$$\begin{array}{r} 3.\text{adım} \\ 6835 \overline{)5} \\ - 5 \\ \hline 18 \\ - 15 \\ \hline 033 \\ - 30 \\ \hline 03 \end{array}$$

33'ün içinde 5, 6 defa vardır.
 $6 \times 5 = 30$
 $33 - 30 = 3$ kalır.

$$\begin{array}{r} 4.\text{adım} \\ 6835 \overline{)5} \\ - 5 \\ \hline 18 \\ - 15 \\ \hline 033 \\ - 30 \\ \hline 035 \\ - 35 \\ \hline 000 \end{array}$$

35'in içinde 5, 7 defa vardır.
 $7 \times 5 = 35$
 $35 - 35 = 0$ kalır.

Hande Hanım'ın bir taksidi 1367 liradır.

Etkinlik-33

Aşağıdaki bölme işlemlerini yapınız.

$$\begin{array}{r|l} 3468 & 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 5689 & 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 7234 & 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 9126 & 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 1278 & 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 2462 & 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 4165 & 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 6943 & 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 4034 & 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 6014 & 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 7214 & 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 8124 & 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 5015 & 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 6024 & 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 5412 & 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 1234 & 4 \\ \hline \end{array}$$

Mıknatısların Çekim Kuvveti

DENEY YAPALIM

Araç Gereç:

Çubuk ya da U mıknatıs, demir ataş, silgi, kurşun kalem, cam bilye, gümüş yüzük, nikel çubuk, çelik tel.

1. Mıknatısı verilen malzemelere sırasıyla yaklaştırınız.
2. Hangi maddelerin mıknatıs tarafından çekildiğini not ediniz.

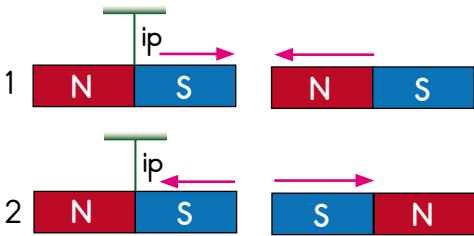

NOT

Yapılan etkinlikte demir ataş, nikel çubuk ve çelik telin mıknatıs tarafından çekildiğini, diğer maddelerin ise çekilmediğini gördük. Mıknatıslar demir, nikel, kobalt ve çelikten yapılmış cisimleri çekme özelliğine sahip olan maddelerdir.

Mıknatıslar, etkileyebildiği maddelere temas gerektirmeyen kuvvet uygular.

Mıknatıslarda kuzey (N) ve güney (S) olmak üzere iki farklı kutup bulunur.

Bir mıknatıs ip yardımıyla tavana sabitlenip başka bir mıknatısın farklı uçları 1 ve 2. durumda olduğu gibi asılı mıknatısa yaklaştırılırsa ipe asılı mıknatısların farklı yönlerde hareket ettiği gözlenir.

Bu gözlem mıknatıslarda farklı kutupların olduğunu gösterir.

- ✓ Mıknatısların zıt kutupları birbirine **çekme kuvveti** uygular.
- ✓ İki mıknatısın aynı kutupları birbirine yaklaştırılırsa mıknatıslar birbirine **itme kuvveti** uygular.

Mıknatısların Çekim Kuvveti

DENEY YAPALIM

Araç Gereç:

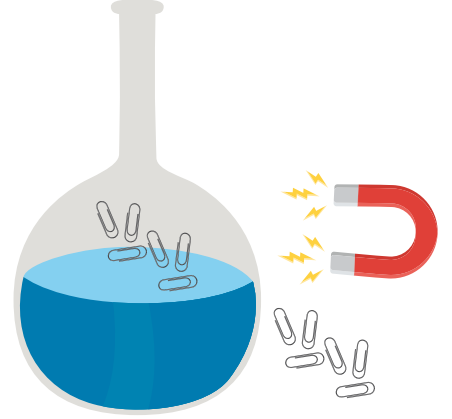
İçinde su bulunan cam kap, demir ataşlar, mıknatıs.

Uygulama: Demir ataşlardan bir kısmını cam kap içine atınız.

Birkaçını da masa üzerine koyunuz. Daha sonra mıknatısları su içinde ve masa üzerinde duran ataşlara yaklaştırınız.

Gözlemlerinizi not ediniz.

Yapılan etkinlikte mıknatısın hem su içindeki hem de masa üzerindeki ataşları çektiği görülür. Bunun nedeni mıknatısın cisimleri etkileme özelliğinin bulunduğu ortama bağlı olmamasıdır.

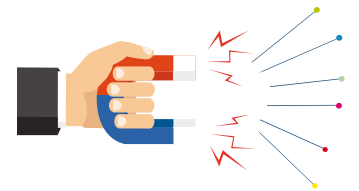
BİLGİ SANDIĞI

Mıknatıs demir, nikel, kobalt gibi bazı metalleri çeker; bakır ve alüminyum gibi bazı metallerle etki etmez.

Mıknatısların Günlük Hayattaki Kullanım Alanları

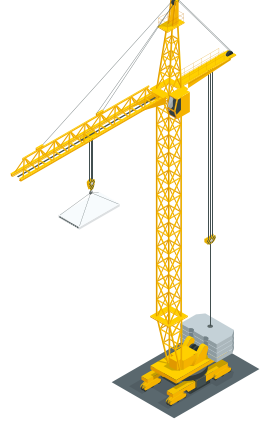
Mıknatıslar günlük hayatta çok farklı amaçlarla kullanılabilir.

- ✓ Bir terzi toplu iğnelerini toplamak için mıknatıstan yararlanır.
- ✓ Laboratuvarında masa üzerine dağılan demir tozlarının toplanması için mıknatıs kullanılır.

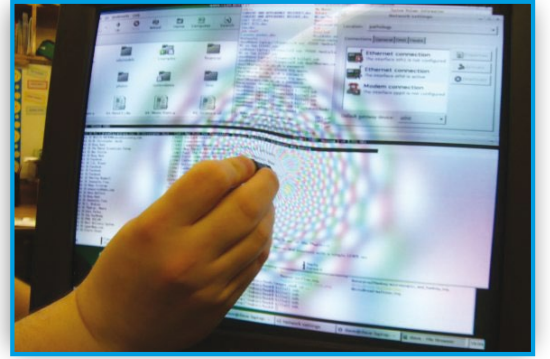

- ✓ Pusula yapımında, vitrin, büfe, dolap ve buzdolabı kapaklarının kapatılmasında, hoparlörün yapımında mıknatıslardan yararlanır.
- ✓ Bunların dışında hurdalıklarda demir yığınlarını kaldırmada büyük mıknatıslar kullanılır.

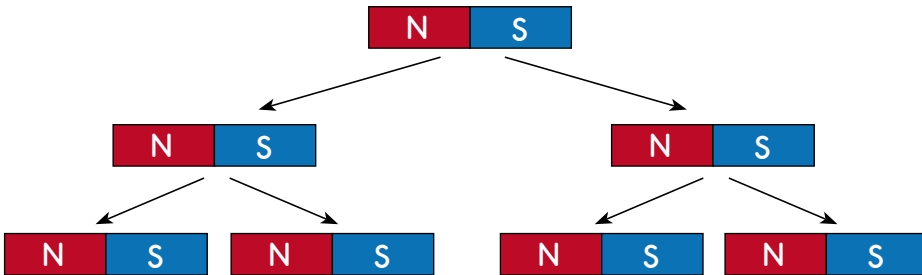

BİLGİ SANDIĞI

- Mıknatıslar televizyon, bankamatik kartı, bilgisayar ekranı ve cep telefonu gibi araçlara yaklaştırılırsa bu araçlara zarar verebilir.
- Mıknatıslar, plastik, cam, tahta, kâğıt, alüminyum gibi maddeleri çekmez.

NOT

Bir mıknatısı ne kadar bölerseniz bölün mıknatıs olma özelliği değişmez.

Mıknatısların Çekim Kuvveti

Tabloda farklı etkinliklerde kullanılan mıknatıslar ile bu mıknatısların yaklaştırıldığı başka mıknatıs ve cisimler arasındaki etkileşim türleri verilmiştir.

(Kuzey: N Güney:S)

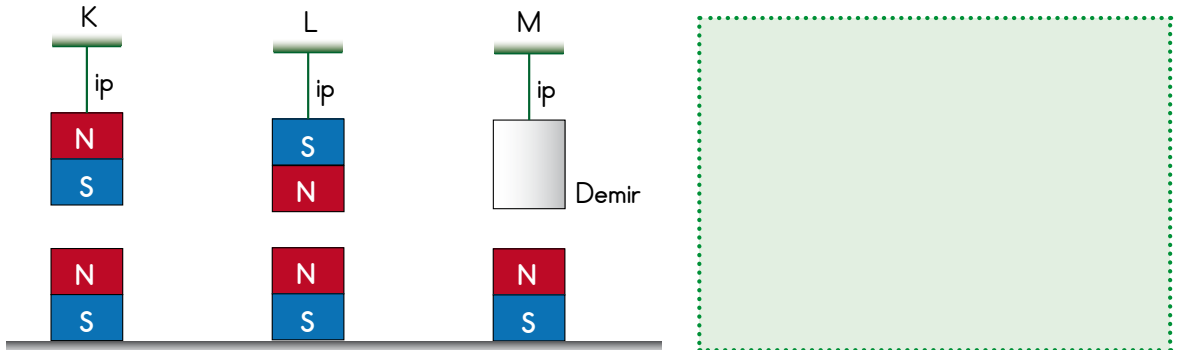
Mıknatıs	Mıknatıs / Cisim	Etkileşim Türü
		Çekme
		İtme
		İtme
		Çekme
		Çekme

Uygulama

Duvara iple asılan K ve L mıknatısları ile M demir çubuğu zemine sabitlenmiş mıknatıslarla etkilenmektedir.

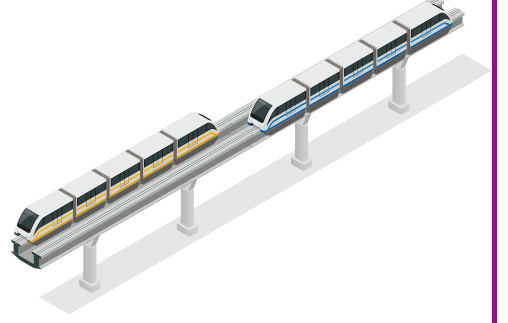
Şekle göre hangi cismin asılı olduğu iptе gerginlik oluşmaz? Neden?

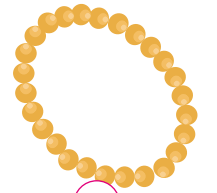
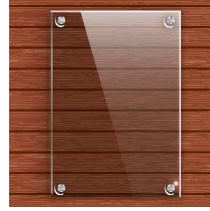
BİLGİ SANDIĞI

Manyetik hızlı trenlerin hareketinde mıknatısların aynı kutuplarının birbirini itme kuvvetinden yararlanır. Bu sayede tren raylara temas etmez ve daha hızlı hareket edebilir.

Uygulama

Aşağıdaki maddelerden hangilerinin mıknatıstan etkilendiğini ✓ ile işaretleyiniz.

NOT

Mıknatıslar yeteri kadar güçlüdür. Büyüklüklerine göre mıknatısların kuvveti de artar.

Yaşadığımız Yerin Coğrafi Özellikleri

Yeryüzü şekilleri, yaşadığımız yerin coğrafi özelliklerindedir. Çevremizdeki yüzey şekilleri deniz, göl, ırmak, dere, dağ, ova, plato ve vadilerdir.

Dağ

Çevresindeki araziye göre yüksekliği 500 metreden fazla olan yükseltilere **dağ** denir. Yükseklik daha az ise **tepe** adı verilir. Dağlar haritada kahverenginin tonlarıyla gösterilir.

Ova

Çevresine göre alçakta kalan geniş düzlüklere **ova** denir. Ovalar tarıma elverişli yerlerdir. Ovalar haritada yeşilin tonlarıyla gösterilir.

Yaşadığımız Yerin Coğrafi Özellikleri

Vadi

Akarsuların aşındırması sonucu oluşmuş çukurlara **vadi** denir. Vadiler haritada kahverengi tonlarıyla gösterilir.

Plato

Derin akarsu vadileri ile parçalanmış, çevresine göre yüksekte kalan geniş düzlüklere **plato** denir. Platolar haritada sarı veya açık kahverengi ile gösterilir.

Akarsu

Kara parçasındaki yatak denilen çukurluklar boyunca akan sulara **akarsu** denir. Akarsular büyüklüklerine göre dere, çay, ırmak veya nehir olarak adlandırılır. Nehirler, genellikle bir denize dökülür. Akarsular haritada mavi renk ile gösterilir.

Türkiye yükseltisi fazla olan bir ülkedir. Dağların büyük bir kısmı doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. Yükseklikler batıdan doğuya gidildikçe artar.

BİLGİ SANDIĞI

Türkiye'nin en yüksek dağı Ağrı Dağı'dır. 5137 metre yüksekliğindedir. Türkiye'nin en büyük gölü Van Gölü, ikinci büyük gölü ise Tuz Gölü'dür. En uzun akarsuyumuz Kızılırmak, Türkiye topraklarından doğar ve yine Türkiye topraklarından denize dökülür.

Türkiye coğrafi özelliklerine göre 7 bölgeye ayrılmıştır.

1. Karadeniz Bölgesi
2. Marmara Bölgesi
3. Akdeniz Bölgesi
4. Ege Bölgesi
5. İç Anadolu Bölgesi
6. Doğu Anadolu Bölgesi
7. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

BİLGİ SANDIĞI

Türkiye'nin en kalabalık şehirleri; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya'dır.

Türkiye'nin en az nüfuslu şehirleri; Bayburt, Tunceli, Ardahan'dır.

Türkiye'nin yüzölçümü en geniş illeri; Konya, Sivas, Erzurum, Ankara'dır.

Türkiye'nin yüzölçümü en küçük illeri; Yalova, Kilis, Bartın, Düzce'dir.

Yaşadığımız Yerin Coğrafi Özellikleri

Destanlarda, öykülerde, türkülerde, şiirlerde; acılar, sevinçler, ayrılıkların yanı sıra coğrafi özellikler de anlatılmıştır. Bu eserlerden yararlanılarak yaşanan yerin coğrafi özellikleri ile ilgili bilgiler edinilebilir.

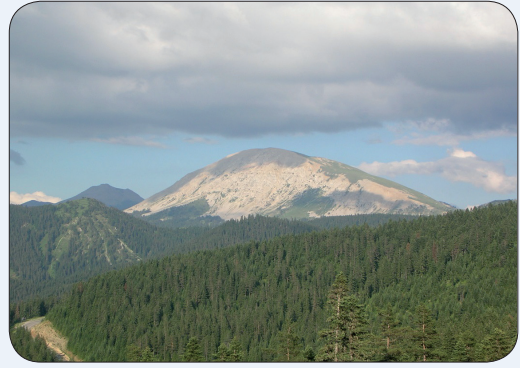
ILGAZ TÜRKÜSÜ

Ilgaz Anadolu'nun
Sen yüce bir dağsın
Baharla yeryüzünde
O cennetin başısın

Yalçın kayalıkların
Göklere yükseliyor!
Senin dumanlı başın
Bulutları deliyor.

Yükseklerden akıyor
Ne güzel berrak sular,
Eteklerinde otlar
Sürülerle kuzular.

Söz: Samim BİLGİN

Ilgaz Dağı

Ilgaz Dağı'nın coğrafi özellikleriyle ilgili Ilgaz Türküsünde verilen bilgileri inceleyelim.

Ilgaz Dağı yüksektir.

Bahar aylarında çok
güzelleşir.

Yamaçlarından sular
akar.

Etekleri otlaktır.

Etkinlik-43

Aşağıdaki şiirlerde adı geçen doğal unsurları boşluklara yazınız.

TÜRKİYE'M

Kokar burcu burcu güller,
Öter dallarda bülbüller,
Açar menekşe sümbüller,
Ne güzeldir Türkiye'm.

Köyü, kenti çiçeklidir.
Birbirine eklidir.
Çelik erlerle beklidir.
Ne güzeldir Türkiye'm.

Anadolu altın eli,
Kaymak dolu bağı, beli,
Eser ince serin yeli,
Ne güzeldir Türkiye'm.

Dağ başını duman almış,
Gümüş dere durmaz akar,
Güneş ufuktan şimdi doğar.
Yürüyelim arkadaşlar.
Sesimizi yer, gök, su dinlesin.
Sert adımlarla her yer inlesin.

GENÇLİK MARŞI

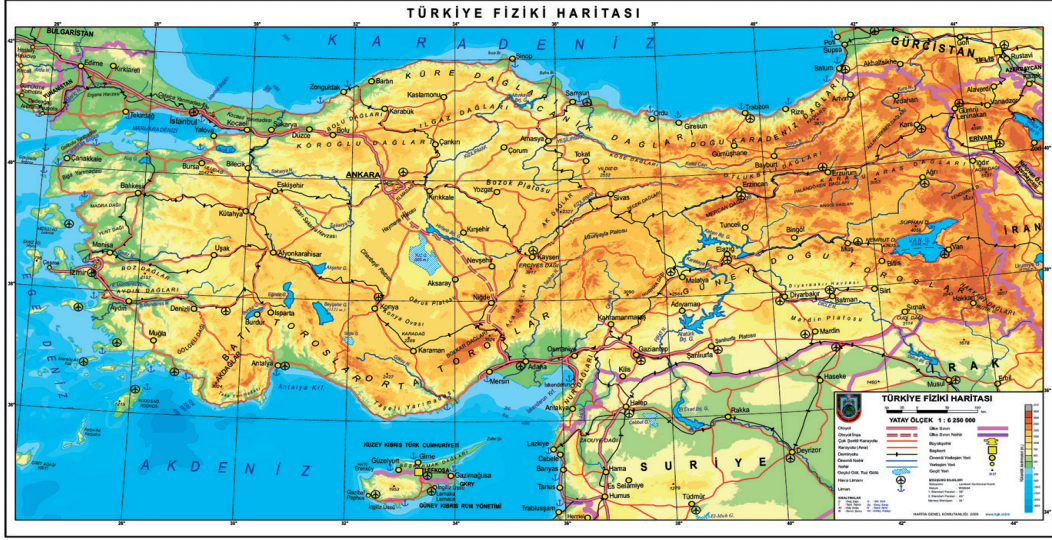
Bu gök, deniz nerede var,
Nerede bu dağlar, taşlar.
Bu ağaçlar, güzel kuşlar,
Yürüyelim arkadaşlar.
Sesimizi yer, gök, su dinlesin.
Sert adımlarla her yer inlesin.

Her geceyi güneş boğar,
Ülkemizin günü doğar.
Yol uzun da olsa ne var,
Yürüyelim arkadaşlar.
Sesimizi yer, gök, su dinlesin.
Sert adımlarla her yer inlesin.

Etkinlik-44

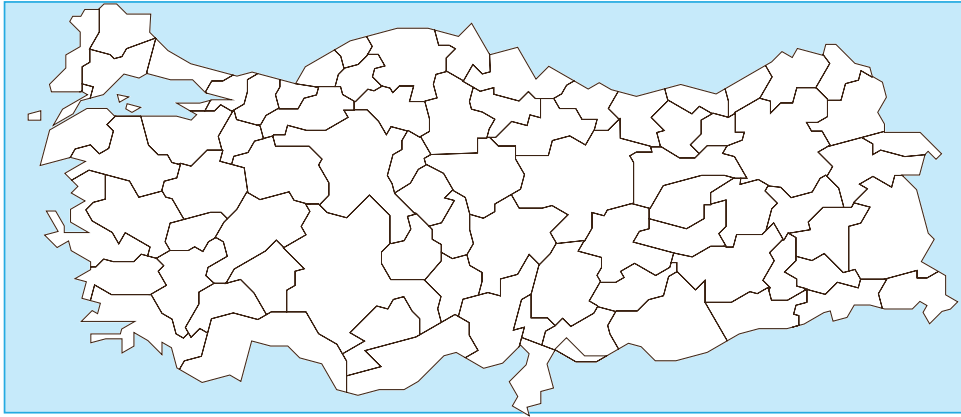
Aşağıdaki fiziki haritayı inceleyiniz. Soruları yanıtlayınız.

- 3 tane dağ ismi yazınız.
- 3 tane plato ismi yazınız.
- Denizlerimizin isimlerini yazınız.
- 4 tane akarsu ismi yazınız.
- Göllerimize örnek yazınız.

Etkinlik-45

Aşağıda istenenleri harita üzerinde yapınız.

- Türkiye'nin başkentini bulup yeşile boyayınız.
- Türkiye'nin en kalabalık ilini maviye boyayınız.
- Yaşadığınız ili bulup belirtiniz.
- Haritadan arkadaşınızın memleketini işaretleyiniz.